

Szockafé, 2007. március 26. Legyen jobb a gyerekeknek - A szolgáltatásfejlesztési koncepció a gyermekszegénység elleni nemzeti programhoz

Szockafé, 2007. március 26.: „**Legyen jobb a gyerekeknek**”

Előadók: Pataki Éva, Somorjai Ildikó, Bányai Emőke, Farkas Zsuzsa, Péterné Molnár Gizella, Vajda Zsolt

Moderátor: Mester Szilvia

Részt vett: 31 fő

A „*Szolgáltatásfejlesztési koncepció a gyermekszegénység elleni nemzeti programhoz*” című tanulmány volt az alapja a Szociális Szakmai Szövetség Szockafé rendezvénysorozatának 2007. március 26-ai beszélgetésén. A fent említett tanulmányt készítő stáb tagjai: Pataki Éva, Somorjai Ildikó, Bányai Emőke, Farkas Zsuzsa, Péterné Molnár Gizella és Vajda Zsolt vállalták a részvételt annak érdekében, hogy vitafórum, illetve közös gondolkodás induljon el a tanulmány kapcsán az érintett, szociális szakemberek bevonásával, a gyermekszegénységgel kapcsolatban.

A tanulmányt készítőket röviden vázolták, hogy a tanulmány, elsődleges célja a szociális rendszer elemzése és vizsgálata volt. A rendszer nagysága miatt dilemmát jelentett, hogy honnan induljanak a kérdések megfogalmazásában. Kezdetben nem volt határozott elképzelés arról, hogy milyen szakterületeket és azokat hogyan dolgozzák fel. Sok háttér tanulmány született, melyek munkaanyagot jelentettek a dolgozat elkészítésekor. A tanulmány nem törekedett a szociális ellátórendszert érintő összefüggések, elemzések komplex bemutatására, hanem egy kezdeti lépést jelent a közös gondolkodás, problémafeltárás és megoldási javaslatok későbbi kidolgozásában a szolgáltatások tekintetében. A tanulmány legfőbb kérdése, hogy a jelenlegi viszonyok között a szociális és „gyermekszolgáltatások” alkalmasak-e arra, hogy egyrészt megelőzzék a gyermekszegénységet, másrészt a kialakult relatív szegénységet enyhítsék, illetve megszüntessék a súlyos, abszolút hiányokat (irodalmi forrás, adatgyűjtés). Szolgáltatás gyakorlata hiányzik irodalmi forrás szintjén. Gyakorlatban dolgozó emberekkel és szegénységben élő ügyfelekkel beszélgettek, emellett fókuszcsoporthoz szervezésével is foglalkoztak a szervezők. A tanulmány összességében megállapította, hogy jelen állapotában a szolgáltatások a kereteiket, feltételeiket, területükön lévő szakmakultúrát tekintve, jelenleg nem alkalmasak arra, hogy a gyerekszegénységet jelentős arányban, illetve mértékben csökkenték. A szolgáltatások egyenlőtlenségét tapasztalta a stáb: találkoztak olyan szolgáltató csoporttal, amely kiváló feltételekkel rendelkezik, de emellett több olyanval is, ahol a minimális dologi, eszközbeli, szakmai feltételekkel hiányoznak. Magyarország településszerkezetében magában hordoz sok anomáliát, díszfunkciót és problémát, amely megmutatkozik a szolgáltatások egyenlőtlenségében is. Nincs olyan régió, ahol ne lenne elmaradottabb szolgáltatási forma. A stáb azt tapasztalta, hogy minél kisebb a település, ott nagyobb az esély, hogy a szolgáltatások csak papírforma szerint léteznek. Ennek egyik legnagyobb ellentmondása, hogy a szegénységben élő gyermekek és családok jelentős része épp a kisebb településeken él. Másik ellentmondás, minél nagyobb a település annál nagyobb a szociális munkások eseterhelése, feladat terhelése.

A tanulmánnyal kapcsolatos gondolatok, szempontok bemutatását követően beszélgetés alakult ki a gyerekek és gyermekszegénység kérdésére fókuszálva, hogy miként tudják az érintett szakemberek kezelni, miképp lehet az együttműködésben együttműködni a tanulmány által felvetett következtetéseket, problémafelvetéseket és javaslatokat használni.

A beszélgetés során felvetett főbb gondolatok, problémák, javaslatok:

- Gyermekjóléti szolgálat munkatársai és egyéb szolgáltatók munkatársai aktívabb részvétele szükséges (összefogás) elmozdulás lehetőségeinek feltárása. Ennek érdekében további szakmai „vita” fórumok szervezése szükséges.
- Szociális munka hatáskörök tisztázatlansága szakmai alkalmazási kritériumok újragondolása.

- Jelzőrendszer szereplői a gyermekjóléti szolgáltatásokban nincsenek tisztában a konkrét feladataival országos szinten (technikák, módszerek bemutatása, jó gyakorlatok gyűjtése)
- Hátrányos helyzet- veszélyeztetett helyzet közötti különbségtétel problematikája (tevékenység fókuszpontjában a veszélyeztetett gyerekek állnak)
- Van-e dolgunk a szegénységben élő gyerekekkel, mi az, áttörés elérhető-e, újratermelési folyamat csökkentése, megállítása.
- Oktatási rendszer problematikája nincs összhang, közvetett módon a szegregációt segíti elő
- Szakmai konszenzus, minél több gyermek elérését célozná meg. (jelenleg a gyermekjóléti szolgálatok 4,8 %-át éri el a szegénységben élő gyerekeknek).
- Szükségletorientált szolgáltatás (fogalmi tisztázatlanságot, bizonytalanságot figyeltek meg a szakemberek között)
- Az együttműködést fejleszteni kell szakmák között és szakmán belül egyaránt (döntéshozók, forráselosztók bevonódása szükséges). Önkormányzatok és szolgáltatások viszonya (szubszidiaritás elve sok esetben a konfliktus felderítését jelenti pl.: az állam-önkormányzat, önkormányzat-polgárok között). Szakma egységes állásfoglalása, fellépése (protokoll) szükséges az egyéni-korán kudarcba fulladó-kezdeményezések helyett.
- Új intézmények létrehozása költségesebb, mint meglévő intézményeknél bevezettetni újabb szolgáltatásokat, így a szolgáltatásfejlesztésnél ennek jelentőségét kellene hangsúlyozni.
- „Biztos kezdet” modell programhoz hasonló szolgáltatási koncepcióra lenne szükség. (Későbbi beavatkozás drágább, mint egy korai fejlesztés). A modellprogram kapcsán felvetődik, meddig tart, a folytonosság jelenleg bizonytalan.
- Politika és szakma kapcsolata: szakmai kérdésekben egy bizonyos szinten ártalmas, a politika beavatkozása (forráslehívás: foglalkoztatás kérdésében szélesebb a paletta, de a gyermekszegénység csökkentésében aktív-közvetlen-források nehezen elérhetőek).
- Az iskolai tankötelezettség 18. életévig tartó felemelése újabb kihívást jelent a szociális ellátórendszerre, motiváció növelése, új adekvát szolgáltatások bevezetése szükséges a felkészítésben, felzárkóztatásban. (Kérdés, mi történik azokkal a tanköteles fiatalokkal, akik a „régiben rendszerben” kiesnének az iskolarendszerekből?)
- Az ellátórendszernek a 3 év alattiakra és a serdülőkorúakra új stratégiát kellene felállítania.

A felvetett témák, problémák további beszélgetéseket, párbeszédet igényelnek nem csak a szakemberek között. A Szociális Szakmai Szövetség tervezi, hogy a fenti témakörben, a későbbiekben újabb beszélgetéseket szervez, nem csak Budapesten, hanem vidéki városokban is.

Kiss Balázs